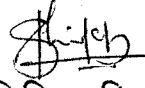

प्रमाणपत्र

मी प्रतिज्ञापूरुवक निवेदन करते की, “स्वयं-सहाय्य बचत गट आणि महिलांचा विकास : मिरज तालुक्यातील महिला बचत गटांचा समाजशास्त्रीय अभ्यास” या शिर्षकाचा लघुशोध प्रबंध मी स्वतंत्रपणे सर्वेक्षणातून संकलित केलेल्या माहितीच्या आधारे डॉ.राजेंद्र बी.पाटील, प्राध्यापक , समाजशास्त्र विभाग, शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर यांच्या मार्गदर्शनाखाली पूर्ण केलेला आहे. हा लघुशोधप्रबंध यापूर्वी कोणत्याही पदवीसाठी कोणत्याही विद्यापीठास सादर केलेला नाही.

कोल्हापूर
दिनांक : 23 / 12 / 2008

(शेख बिबिफहमिदा नुरमहंमद)
संशोधिका

दाखला

“स्वयं-सहाय्य बचत गट आणि महिलांचा विकास : मिरज तालुक्यातील महिला बचत गटांचा समाजशास्त्रीय अभ्यास” या शिर्षकाचा लघु शोधप्रबंध कु.बिबिफहमिदा नुरमहंमद शेख यांनी माझ्या मार्गदर्शनाखाली समाधानकारकपणे पूर्ण केलेला आहे. हा लघु शोधप्रबंध त्यांनी पूर्णतः स्वतःच्या प्रयत्नातून स्वतंत्र दृष्टीकोण ठेवून लिहिलेला आहे. हा लघु शोधप्रबंध या पूर्वी कोणत्याही पदवीसाठी कोणत्याही विद्यापीठास सादर केलेला नाही.

कोल्हापूर
दि.२३ /१२ /२००४

(R.B.Pah)
डॉ.राजेंद्र बी.पाटील
मार्गदर्शक
प्राध्यापक
समाजशास्त्र विभाग,
शिवाजी विद्यापीठ,कोल्हापूर

* ऋणनिर्देश *

हा प्रबंध माझ्या आई-वडिल, नानीच्या आशिर्वादाचे व गुरुवर्यांच्या प्रेरणेचे मूर्तरूप आहे. या निमित्त मी अंतःकरणाची भावना व्यक्त करण्याचे एक माध्यम म्हणून आभार प्रदर्शन करणार आहे. कोणतेही चांगले कार्य करावयाचे असल्यास त्याला सहकार्याची जोड आवश्यक असते. सहकार्याशिवाय कोणतीही वाटचाल पूर्ण होत नाही. मला शोध प्रबंध पूर्ण करण्यासाठी ज्यांचे ज्यांचे सहकार्य लाभले त्या सर्वांची मी ऋणी आहे. ते व्यक्त करण्याचा हा प्रामाणिक प्रयत्न.

“स्वयं-सहाय्य बचत गट आणि महिलांचा विकास : मिरज तालुक्यातील महिला बचत गटांचा समाजशास्त्रीय अभ्यास” या विषयावर लघु-शोधप्रबंध लिहित असताना विषयाच्या निवडीपासून अखेरपर्यंत माझे आदरणीय मार्गदर्शक डॉ.राजेंद्र बी.पाटीलसर, प्राध्यापक, समाजशास्त्र विभाग, शिवाजी विद्यापीठ कोल्हापूर यांचे फार मोठे मोलाचे सहकार्य लाभले. त्यांनी मला वेळोवेळी मार्गदर्शन करून शोधप्रबंध पूर्ण करण्यास प्रोत्साहन दिले. त्यांच्या जिव्हाळयापूर्वक व क्रियाशील सहकार्यामुळेच मी लघुशोधनबंध तयार करू शकले. तसेच सरांनी माझ्या संशोधन कार्यात दाखविलेली आस्था आणि माझ्यावरील विश्वासामुळे अभिमानाने मिरवावे असे ऋण आहेत. त्यांच्या या ऋणातच राहणे मी पसंत करते. तेंव्हा सर्वप्रथम त्यांचे आभार मानणे मी माझे आद्यकर्तव्य समजते.

समाजशास्त्र विभागातील अन्य प्राध्यापकांनीही माझ्या संशोधन कार्यात मला प्रोत्साहन दिले. डॉ.सर्जेराव साळुंखेसर यांनी अनेकदा माझ्या शंकांचे समाधान करून मला मार्गदर्शन केले. याबद्दल मी त्यांचीही ऋणी व कृतज्ञ आहे. तसेच डॉ.जे.बी.अंबेकरसर, (विभाग प्रमुख), प्रा.डी.श्रीकांतसर, डॉ.साळवेसर, प्रा.केंद्रेसर, प्रा.नायकसर या प्राध्यापकांचे वेळोवेळी मला मार्गदर्शन लाभले. याबद्दल मी आभारी आहे. तसेच समाजशास्त्र विभागातील प्रा.सुजाता गोखले मॅडम यांच्याशी मी नेहमी संशोधन समस्येविषयी चर्चा करत असे. चर्चेतून

अनेक बारीक-सारीक विषयांवर लक्ष केंद्रीत करून माझा विषय जास्त स्पष्टपणे आणि सविस्तरपणे मांडता आला. या सर्वांच्या सहकार्याबद्दल मी त्यांची अत्यंत ऋणी आहे.

माझा लघु शोध प्रबंध पूर्ण करण्यासाठी डॉ.पी.ए.कोळीसर, डॉ.व्ही.बी.ककडेसर, प्रा.सी.एस.भानुमतेसर, अर्थशास्त्र विभाग, शिवाजी विद्यापीठ,कोल्हापूर, डॉ.डी.टी.शिकेंसर, संख्याशास्त्र विभाग व डॉ.आप्पासाहेब पवार विद्यार्थी भवनचे रेक्टर यांचे मोलाचे सहकार्य मिळाले. तसेच प्रा.सौ.भारती पाटीलमॅडम राजयशास्त्र विभाग, मुर्लीचे वसतीगृह; प्रा.संतोष जेटीथोर, के.एम.सी.कॉलेज, सलमा अपराध मॅडम या सर्वांच्या सहकार्यामुळे संशोधन कार्यात सहजता आणि सुलभता आली त्यांच्या सहकार्याबद्दल मी त्यांची आभारी आहे.

बॅ.बाळासाहेब खर्डेकर, ग्रंथालय, शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर, सायबर ग्रंथालय ज्यांच्यातून मला माझ्या अभ्यासाविषयासंबंधीची माहिती मिळाली, त्याबद्दल मी त्यांची आभारी आहे.

ग्रामीण आणि शहरी भागातील महिलांशी सरळ संपर्क साधने हे केवळ एकात्म समाजकेंद्राच्या कार्यालयातील सचिव श्री.वसंत बापट व तेथील क्लार्क श्री.सुभाष कांबळे यांनी सहकार्य केले व वेळोवेळी आवश्यक ती माहिती पुरविली याबद्दल मी त्यांचे आभार मानते.

ज्यांच्या सहकार्याशिवाय हा लघु शोध प्रबंध पूर्णच होवू शकला नसता, त्या सर्व बचत गटातील महिला उत्तरदात्याची मी मनपूर्वक ऋणी आहे.

या लघु शोध प्रबंधाच्या पूर्ततेसाठी अनेक शुभचिंतकांनी व स्नेही मंडळींनी मला प्रोत्साहन दिले विशेषतः प्रा.समीर मुल्ला, बहिण फातिमा, मुबीना, भाऊ दाऊद, बहिनी वहिदा तसेच माझे मामा-मामी, सुनिता गवळी (मेस) यांनी मला सहकार्य देऊन प्रोत्साहन दिले. त्यांनी केलेल्या सहकार्याबद्दल या सर्वांची मी आभारी आहे.

सौ.नीता कारभळ, क्लार्क समाजशास्त्र विभाग, शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर त्याच्या सहकार्याबद्दल त्यांचे आभार मानते.

तसेच टंकलेखक श्री मिलिंद भोसले यांनी अत्यंत दक्षतेने आणि तत्परतेने टंकलिखित प्रती सुवाच्य स्वरूपात करून दिल्याबद्दल त्यांचे मी आभार मानते.

एम.फिल.पदवीच्या सुयशाकडे वाटचाल करित असताना संतोष, गीता, विद्या,नंदा, अफसाना, रूक्साना, अर्चना, प्रतिभा यांनी पावलो-पावली मला आनंदाने, जिव्हाळयाने, सहृदयतेने मोलाचे मार्गदर्शन केले व प्रोत्साहन दिले त्या सर्वांची मी ऋणी व मनःपूर्वक आभारी आहे.

बिबिफहमिदा एन.शेख

अनुक्रमणिका

प्रकरण	शीर्षक	पृष्ठ क्रमांक
	प्रतिज्ञापत्र दाखला ऋणनिर्देश	
पहिले	स्वयंसहाय्य बचत गट : परिचय (Self Help Group : An Introduction)	१ ते ३१
दुसरे	मिरज तालुक्यातील एकात्म समाज केंद्राचा परिचय (Ekatma Samaj Kender In Miraj Taluka : An Introduction)	३२ ते ५१
तिसरे	संशोधन समस्या आणि संशोधनाचा आराखडा (Research Problem and Research Design)	५२ ते ५९
चौथे	स्वयं-सहाय्य बचतगट आणि स्त्रियांचा विकास (Self-Help Group and Development of Woman)	६० ते ११३
पाचवे	सारांश आणि निष्कर्ष (Summary and Conclusion)	११४ ते १२२
	संदर्भ ग्रंथ सूची	१२३ ते १२४
	मुलाखत अनुसुचि	१२५ ते १३०
